

...tique sociale forte s'impose pour favoriser la coopération
rimedio possibile all'attuale **stato di malessere** della politica
grazione europea è dato da un'Europa 'sociale' democraticamente
ergovernmental Conference has to restore the trust basis,

European Union needs a **new 'vision'** legitimizeettikriisin suhteen
Europäische soziale Bürgerschaft to restore the trust basis,
uskia kohti **'uudelleennationalisointia'** this contradictory rela

oyenneté sociale européenne implique une égalité et une solidarité
lemi della **disoccupazione** e gli **squilibri** strutturali
inzip der freien Marktwirtschaft l'unico rimedio possibi

unctionalist belief that social progress une égalité et une solidarité
minations exercées sosiaaliset seikat subsidiariteettiperiaa

rtanto bisogno di tali **criteri di convergenza sociale** syvän le
a wird nur dann imstande sein, **Renationalisierung, Protektionis**

églementation sociale permet de pallier les effets pernicioeux d'
rique économique 'désintégrée'

Intergovernmental Conference has to restore the trust basis,
uropa 'sociale' democraticamente
deep legitimisation crisis of the EU challenges the Intergovernme

the European Union needs a new 'vision' **tendances centrifuge**
alysed by nationalism, monetarist economism, und somit Legi

opäische soziale Bürgerschaft **syvän legitimizeettikriisi**
nuova costituzione democratica, politica

ergovernmental Conference on the revision
än legitimizeettikriisin suhteen Europäische soziale Bürgersch

EEN MANIFEST VOOR SOCIAAL EUROPA

ETUI • EUROPEAN
• TRADE UNION
• INSTITUTE
• OF THE ETUC

Brian Bercusson, Simon Deakin, Pertti Koistinen,
Yota Kravaritou, Ulrich Mückenberger,
Alain Supiot, Bruno Veneziani

the protectionist self-interest of Member States
Europa wird nur dann imstande sein, **Renationalisierung, Protekt**
governativa ha una missione storica und somit Leg

VOORWOORD

Het proces van Europese integratie bevindt zich voor beslissende keuzen. De Intergouvernementele Conferentie heeft tot taak, de Europese Unie te hervormen en verder te ontwikkelen. Niet alleen gaat het erom, het integratieproces te verdiepen door middel van de vereiste institutionele hervormingen, maar ook moeten de noodzakelijke voorwaarden worden geschapen voor de toetreding van de Zuideuropese landen die tot op heden nog geen Lid-Staat van de EU zijn geworden. Verder dient de basis te worden gelegd voor verdere uitbreiding door het opnemen in de EU van de nieuwe Midden- en Oosteuropese democratieën. Tegelijkertijd worden voorbereidingen getroffen voor de invoering van de Economische en Monetaire Unie in 1999. Van doorslaggevend belang voor de toekomst van de EU zal echter de gelijktijdige realisatie zijn van het project van een Europese Sociale Unie. Dit houdt bovenal in dat de arbeidsmarkten worden hervormd, dat het hoofd wordt geboden aan massale werkloosheid, terwijl tegelijkertijd werkgelegenheid van hoog niveau tot stand wordt gebracht. Gelijke kansen voor mannen en vrouwen bij het zoeken van passend werk en bij het plukken van de vruchten van sociale rechtvaardigheid dienen als doelstelling prioriteit te genieten binnen de EU.

Europa heeft nieuwe inspiratie nodig voor het stimuleren van sociale cohesie en het versterken van de democratie. Tegen deze achtergrond heeft het EVI zich geschaard achter het initiatief dat genomen is door academici afkomstig uit zes Lid-Staten. Het EVI

heeft steun verleend aan de voorbereiding van Een Manifest voor een Sociaal Europa. Dat de auteurs geen pasklare antwoorden aandragen op kwesties als de diepgaande sociale kloof en de sociale onrust in Europa, hoeft geen verbazing te wekken. Vanuit vakbondsstandpunt zouden dergelijke oplossingen overigens niet eens wenselijk zijn. Wat de auteurs wel voorstellen is een reeks nieuwe benaderingen vanuit de afwijzing van de ontkoppeling van economische en sociale integratie, en op basis van een samengaan van beide vormen van integratie. Vanuit een nieuwe opvatting van werk, solidariteit en subsidiariteit is een concept van sociaal burgerschap ontstaan. Gesteld wordt dat dit concept een levensvatbaar en realistisch fundament voor een sociaal Europa van de toekomst kan vormen.

Het EVI publiceert de tekst van het Manifest in elf talen.

Graag zou ik nogmaals alle auteurs bedanken voor hun enthousiasme, en hun buitengewoon inspirerende samenwerking met ons Instituut. Dan rest mij nog de hoop uit te spreken dat de ideeën en voorstellen vervat in dit Manifest niet alleen op grote schaal verspreiding zullen vinden, maar tevens een stimulans zullen vormen voor het verdere verloop van de Europese integratie.

Reiner Hoffmann
Directeur van het Europees Vakbondsinstituut

Brussel, september 1996

Een Manifest

voor sociaal Europa

Europa: de huidige malaise

Europa heeft het potentieel in zich van een drijvende kracht voor algehele economische, sociale en culturele vooruitgang. Maar de Europese Unie wordt lam gelegd door nationalisme, monetarisme, en het protectionistisch streven naar eigenbelang van Lid-Staten.

Het vrije-marktprincipe heeft in heel Europa terrein gewonnen, zowel in theorie als in de praktijk. Het heeft een verschuiving van het zwaartepunt veroorzaakt van collectieve verantwoordelijkheid en solidariteit naar privatisering van risico's en lasten. De huidige beleidslijnen, gemotiveerd door de neo-klassieke economische en monetaire integratie, vormen bij lange na geen oplossing voor de dringende vraagstukken van massale werkloosheid, armoede en sociale uitsluiting. Integendeel, deze problemen zijn nog nijpender geworden.

Europa heeft een sterk sociaal beleid nodig: om samenwerking en innovatie te bevorderen, het economisch concurrentievermogen op basis van kwaliteit te stimuleren, en een aantal krachtige impulsen te bieden voor sociale cohesie.

Uit de politieke stagnatie, deregulering en privatisering (b.v. in Groot-Brittannië) van de afgelopen tientallen jaren blijkt dat de neo-klassieke marktbenadering in geen enkel opzicht meer voordelen biedt, voor zover die er ooit waren, in de Lid-Staten noch op EU-niveau.

De Europese Unie heeft een nieuwe, overtuigende 'visie' nodig die degenen die in Europa werken en wonen, motiveert om zich in te zetten voor de verdere ontwikkeling en vooruitgang ervan.

De enige remedie tegen de malaise in het huidige Europese integratiebeleid is een Sociaal Europa dat democratisch en openbaar tot stand wordt gebracht. De Europese Unie moet voor haar burgers de sociale grondrechten veiligstellen, zodat hun vertrouwen in, toestemming voor en actieve ondersteuning van de verdere vooruitgang van de Europese integratie en modernisering wordt gewonnen; dit houdt de legitimering van die integratie en modernisering in.

De impasse in de Europese integratie

Ingrijpende beslissingen over de toekomstige ontwikkeling van de Europese Unie zijn op handen. De Unie legt meer gewicht in de schaal sinds de Europese Akte en het Verdrag van Maastricht; dit zal nog sterker het geval zijn met de Intergouvernementele Conferentie en de Europese Monetaire Unie.

Desondanks heeft de EU middelmatig gepresteerd waar het gaat om sociale verworvenheden. De economische unie heeft tot dusverre geen massale werkloosheid en structurele ongelijkheid kunnen ondervangen. Tendensen zijn te bespeuren zowel in de richting van 'her-nationalisering' (het 'Europa à la carte', met verschillende snelheden en ontsnappingsclausules) als terug naar slechts een 'vrije-markt- en gemeenschap-pelijke-muntzone' (de 'EVA-isering' van Europa). Met

name sociale vraagstukken zijn steeds meer onder druk komen te staan door het subsidiariteitsprincipe. De mogelijkheden tot uitbreiding van de EU lijken deze middelpuntvliedende tendensen te versterken.

2 Aanvankelijk was de EEG overwegend een economische- en marktunie. Verwacht werd dat, in de lijn van de neo-functionalistische theorie, sociale en politieke cohesie een automatisch gevolg zou zijn van de economische groei en de afschaffing van grenzen tussen markten.

Nu heeft de EU bevoegdheden tot supranationale regelgeving, en brengt zij een munt tot stand waardoor die van de Lid-Staten moet worden vervangen. Zij is echter verre van legitiem in democratisch-politiek en sociaal opzicht. Naarmate de economie en de arbeidsmarkt het slechter doen dan verwacht, en onopgeloste sociale vraagstukken zich opstapelen, wordt de oorzaak in toenemende mate in de technocratische besluitvorming binnen de EU gezocht, en verliest de EU het vertrouwen van de burger.

De uitdaging en de kans die de Intergouvernementele Conferentie biedt

3 De diepe crisis met betrekking tot de legitimiteit van de EU betekent een uitdaging voor de Intergouvernementele Conferentie bij de herziening van het Verdrag betreffende de Europese Unie. Een historische gelegenheid doet zich hierbij voor: het vertrouwen in, de politieke en sociale steun voor, en bijgevolg de 'legitimiteit' van de Europese opbouw kan worden hersteld.

Dit vergt meer dan minieme aanpassingen en onbeduidende institutionele hervormingen binnen het bestaande kader van de EU. Een nieuw democratisch-politieke en sociale structuur van de Unie is noodzakelijk. Politieke democratisering moet samengaan met de totstandbrenging van een 'Sociaal Europa' - dat meer is dan een bijeffect van de economie en de markt.

Dit Manifest is gericht op de voorwaarden voor een 'Sociaal Europa'. Het Manifest stelt dat dit een eerste vereiste is, niet alleen voor het sociale welzijn van de EU-burgers en voor de cohesie en productiviteit van de samenleving als geheel, maar ook voor de economische resultaten op lange termijn.

4 Wanneer de voorwaarden voor een Sociaal Europa blijvend worden genegeerd, zal dit tot resultaat hebben dat de samenleving een chaotisch, versplinterd, onmenselijk, zelfs gewelddadig en xenofobisch karakter krijgt. Wanneer de uitdaging wordt aangegaan om een Sociaal Europa tot stand te brengen, is er het vooruitzicht van vernieuwing van de Europese opbouw op basis van de gedachte van een Europees gemeengoed ('bonum commune').

De onderlinge afhankelijkheid van sociale en economische integratie

5 In de voornaamste beleidslijnen inzake Europese integratie, met als richtsnoer de neo-klassieke theorie, worden de beweerde economische noodzakelijke vereisten los gezien van de voorwaarden voor sociale cohesie. De zuiver economische beginselen van

de EEG, de Gemeenschappelijke Markt en de Economische en Monetaire Unie (EMU) vormen het resultaat van een dergelijk ondoordacht economisme. Iedereen veronderstelt dat economische vooruitgang automatisch in sociale en maatschappelijke vooruitgang resulteert. Deze veronderstelling heeft tot een Europees economisme geleid dat een bedreiging vormt voor de sociale en politieke grondslag van Europa, en voor de Europese Unie.

Europa heeft criteria voor sociale convergentie nodig. Sociale rechten en marktregulering vormen geen belemmeringen voor economische en maatschappelijke vooruitgang en modernisering. Integendeel; deze zijn voorwaarden daarvoor. Criteria voor sociale convergentie zijn noodzakelijk, wil de Economische en Monetaire Unie de massale werkloosheid het hoofd bieden, in deskundigheid voorzien en gelijke kansen waarborgen. Procedures dienen te worden totstandgebracht om de toepassing van deze criteria voor sociale convergentie veilig te stellen.

6 Uit macro-economisch oogpunt draagt sociale regelgeving bij tot het ondervangen van de negatieve uitwerking van een 'desintegrerend' economisch beleid. Aantoonbaar is dat voor het functioneren van markten, met inbegrip van arbeidsmarkten, zijn instellingen, regelgeving en normen vereist zijn. Tegen de achtergrond van mondialisering van economieën, productieprocessen en markten dragen Europese transnationale normen - die allesbehalve belemmeringen vormen - bij tot economische welvaart doordat concurrentievervalsing wordt voorkomen en positieve impulsen worden gegeven tot innovatie, vaardigheden van hoog niveau en kwaliteits-productiebeleid op het niveau zowel van de Lid-Staten als op Europees niveau.

Subsidiariteit en solidariteit: als drijvende kracht achter de Europese Unie

7 De betekenis en het belang dat thans wordt gehecht aan het subsidiariteitsprincipe, overschaduwen het feit dat in de Verdragen evenzeer het solidariteitsprincipe wordt erkend (Artikel A van het Verdrag betreffende de Europese Unie, Artikel 2 van het EG-Verdrag). In de huidige interpretaties en toepassingen van het subsidiariteitsprincipe wordt de grondgedachte die een verband legt tussen deze twee principes niet onderkend. Bij het subsidiariteitsprincipe wordt geen non-interventie- en dereguleringsbeleid verondersteld, zoals veel van de pleitbezorgers ervan ten onrechte beweren. Integendeel, verticale subsidiariteit impliceert dat de plicht bij het hogere niveau (b.v. Europa) berust om actief op te treden, het lagere niveau (b.v. de regio's, de Lid-Staten) te ondersteunen, daar waar de beleidsdoelstellingen niet in voldoende mate worden verwezenlijkt. In deze plicht tot ondersteuning komt de uitwerking van het solidariteitsprincipe tot uitdrukking. Evenzo impliceert horizontale subsidiariteit dat overheidsinstellingen actief optreden om vrijwillige structuren te ondersteunen (b.v. collectief overleg en een sociale dialoog op Europees niveau), om autonome collectieve zelfbeschikking en zelfregulering te bevorderen. Derhalve vormen basisprincipes inzake regelgeving in de Europese Verdragen geen belemmering voor de totstandbrenging van een Sociaal Europa; integendeel, dit wordt door deze principes vereist.

Sociaal burgerschap: hoeksteen van Europese integratie

8 Sociaal burgerschap vormt een hoeksteen voor het Sociaal Europa dat noodzakelijk is voor Europese integratie. Eén belangrijk aspect van het Sociaal Europa is de uitwerking van beleidsvormen inzake de betrekkingen tussen mens en werk. Werk heeft tweeërlei effect op degenen die ervan afhankelijk zijn. In geval van betaald werk gaat het om voorziening in het levensonderhoud en om integratie in de samenleving. Werk is echter niet beperkt tot betaalde banen. Werk bestaat tevens in andere sociale activiteiten die nodig zijn voor het bestaan en overleven van de samenleving (kinderzorg, ouderenzorg enz.). Om deze reden is een wettelijk gewaarborgde status, een minimum aan rechten voor alle werkenden - zowel werknemers als degenen die andere maatschappelijk gewenste activiteiten ontplooiën - noodzakelijk. Een wettelijke status voor werkenden vormt een eerste vereiste voor hun sociale erkenning door de samenleving, van sociaal burgerschap.

Sociaal burgerschap impliceert een minimum aan afdwingbare sociale en economische grondrechten en een evenwicht tussen de markt en het algemeen welzijn. Dit zijn hoekstenen van het Sociaal Europa.

9 Een moderne Europese status van werknemers zal bestaan uit een aantal universele mensen- en burgerrechten. Deze status behelst mensenrechten - zoals de vrijheid om te werken, vrijwaring tegen discriminatie en tegen sociale uitsluiting. Maar het sociale burgerschap van werknemers impliceert tevens een

actieve rol in het bedrijf en de samenleving, niet slechts als ontvangers van uitkeringen van de verzorgingsstaat, maar als verantwoordelijke deelnemers. Sociaal burgerschap is niet beperkt tot politiek burgerschap (zoals staat in Deel Twee van het EG-Verdrag, zoals gewijzigd bij het Verdrag betreffende de Europese Unie). Er bestaat behoefte aan een concept van sociaal burgerschap dat in de zogenaamde 'privésfeer' van werk en werkgelegenheid ruimte maakt voor de publieke sfeer.

Europees sociaal burgerschap is een status met recht op sociale integratie, bescherming en deelname voor alle werkenden en al degenen die zich met verantwoordelijkheden belasten ten bate van de samenleving. Werk houdt niet alleen werk in dienstverband in, maar omvat tevens andere activiteiten waarvan de samenleving afhankelijk is. Met 'sociaal burgerschap' worden al degenen aangeduid die werk uitvoeren.

Belangrijke aspecten van sociaal burgerschap omvatten het recht op inspraak op de werkplek, keuzemogelijkheid wat werktijden betreft, sociale bescherming en herintegratie van degenen die maatschappelijk gewenste activiteiten ontplooiën op andere wijze dan via betaald werk, met inbegrip van het recht op uitkeringen en diensten die geen verband houden met dienstverband en anciënniteit, en vrijwaring tegen discriminatie, onzekerheid en uitsluiting.

Burgerrechten betekenen niet alleen voorrechten voor burgers; zij houden tevens de verplichting in tot solidariteit met niet-burgers (buitenlanders) en met werkenden in andere landen.

Sociaal burgerschap en man-vrouwbeleid

10 Met het oog op de doelstelling van gelijke behandeling van man en vrouw, en procedures om hieraan de hand te houden door beleidsvormen voor positieve actie, dient een Europees grondrecht te worden ingesteld.

Europees sociaal burgerschap betekent wettelijk gewaarborgde gelijke behandeling en solidariteit tussen mannen en vrouwen, en vrijwaring tegen elke vorm van discriminatie.

Sociaal burgerschap houdt anti-discriminatie- en gelijke-kansenbeleid in, en daadwerkelijke toepassing daarvan. Het is gebleken dat dergelijk beleid tekortschiet door gebrek aan een nieuwe arbeidsverdeling tussen mannen en vrouwen. Tenzij het volledige aanbod aan werkgelegenheid beleidsmatig wordt opengesteld voor vrouwen, en mannen meer naar de huiselijke sfeer worden getrokken, zal er een ongelijke arbeidsverdeling blijven bestaan tussen man en vrouw binnen het gezin, op het werk en in de samenleving. Derhalve dient traditioneel beleid inzake gelijke behandeling van man en vrouw gepaard te gaan met nieuw man-vrouwbeleid. Thans lijken bepaalde menselijke behoeften en wensen nog typisch vrouwelijk. Naarmate het individualiseringsproces binnen de samenleving vordert, zullen deze behoeften en wensen als meer algemeen worden gezien, en zal hieraan voor zowel mannen als vrouwen in toenemende mate belang worden gehecht. Via wetgevingsstrategieën moet worden gepoogd, het beroepsleven beter verenigbaar te maken met de vereisten en behoeften die samenhangen met het gezinsleven, huishoudelijk werk, ouderenzorg enz. (werktijden, ouderschapsver-

lof). Beleidsvormen die strekken tot gelijke behandeling van man en vrouw worden een eerste vereiste voor de hele mensheid.

Sociale uitsluiting: in strijd met sociaal burgerschap

11 Recente tendensen in de richting van heterogeniteit in contracten en bezigheden op het gebied van werk, geografische spreiding en versplintering van de beroepsbevolking vormen een ernstige bedreiging voor de mensenrechten en voor sociaal burgerschap. Wat ook de behoefte aan diversiteit en verschil is, ongelijkheid en discriminatie van bepaalde groepen werknemers - of het nu gaat om ingezetenen van de Gemeenschap of van landen daarbuiten (allen moeten over sociale burgerschapsrechten beschikken) - kan niet worden getolereerd.

Sociaal burgerschap impliceert universele rechten die los staan van werk, en bescherming bieden tegen sociale uitsluiting.

Het bestaande wettelijk concept van 'werknemer', en de drempels die de dekking door sociale zekerheid beperken, moeten worden herzien. 'Bruggen' die leiden naar de primaire arbeidsmarkt (zoals beroepsopleiding en andere actieve beleidsvormen inzake de arbeidsmarkt) moeten toegankelijk worden om mensen te behoeden voor de 'valstrik' van onzeker werk. Er dient een pakket van rechten betreffende de sociale zekerheid te komen dat onafhankelijk is van iemands status als werknemer.

Een Europese publieke sfeer als waarborg voor sociaal burgerschap

12 Een evenwicht tussen de publieke en privésfeer is een eerste vereiste voor de Westeuropese wettelijke, maatschappelijke en staatkundige cultuur. De Economische en Monetaire Unie schiet niet alleen tekort in die zin dat zij geen dergelijk evenwicht op Europees niveau biedt; zij brengt bovendien het evenwicht binnen de Lid-Staten in gevaar. Een 'Europese publieke sfeer' is een noodzakelijke bouwsteen van de tot stand komende Europese Unie.

De Europese publieke sfeer biedt een democratisch forum voor een openbaar debat, om tot consensus te komen over de overheidsdiensten die vereist zijn om tegemoet te komen aan de maatschappelijke behoeften van alle Europese burgers.

Vraagstukken die ten onrechte gesitueerd worden in de privésfeer maar in feite maatschappelijke aangelegenheden zijn, dienen in de publieke sfeer te worden gebracht. Dit maakt een openbaar debat mogelijk waarin gestreefd wordt naar consensus over vraagstukken als de relatie tussen man en vrouw, werk en ouderschap, en hoe dit maatschappelijk kan worden geregeld, over sociaal burgerschap en hoe de menselijke waardigheid kan worden gewaarborgd door middel van maatschappelijke vrijwaring tegen armoede en uitsluiting. Tot op heden is ervan uit gegaan dat de publieke (maatschappelijke) sfeer voornamelijk behoort tot het terrein van de overheid. De overheid lijkt echter in een crisis te verkeren, met name de verzorgingsstaat bestaande uit openbare sociale diensten en infrastructuur. De Europese publieke sfeer vormt

het draagvlak van de ontwikkeling van het 'maatschappelijke' binnen het kader van een Europese burgermaatschappij; dit wordt niet verhinderd door de koppeling van het 'publieke' aan de nationale staat.

Herformulering van de Europese Unie: invoering van een dynamische Europese sociale grondwet

13 De Europese Unie zal slechts de dreiging van opnieuw opkomend nationalisme, protectionisme en 'EVA-isering' het hoofd kunnen bieden indien zij een nieuwe basis voor haar legitimiteit ontwikkelt als draagvlak voor haar toekomst. De opgave, de EU haar legitimiteit te geven, is één van de grootste uitdagingen waarmee de Intergouvernementele Conferentie wordt geconfronteerd, en tevens één van haar hoofddoelstellingen.

Derhalve vergt Europa een minimum aan gezamenlijk aangegane verbintenissen, en efficiënte en doelmatige mechanismen voor de toepassing en uitvoering ervan.

Aan een groot aantal in dit Manifest vastgelegde voorwaarden inzake wettelijk en sociaal beleid zou worden voldaan als het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werknemers van 1989, en het Protocol en de Overeenkomst betreffende Sociale Politiek van het Verdrag betreffende de Europese Unie van 1992 werden opgenomen in het Verdrag. Het Handvest zou richtsnoeren bieden voor een Europese sociale grondwet; het Protocol/de Overeenkomst zou dienen als een praktische procedu-

re en een praktisch mechanisme voor toepassing en uitvoering van deze principes.

Uitsluitend de codificatie van sociale grondrechten zonder een mechanisme voor de daadwerkelijke toepassing ervan is ontoereikend.

14 Een essentieel kenmerk van de voorgestelde Europese sociale structuur is de rol van autonome, collectieve overlegstructuren en, bijgevolg, van vrijwillige collectieve verbanden, met name vakbonden. De Lid-Staten hebben dit erkend in het Protocol en de Overeenkomst betreffende Sociale Politiek, waarin de Europese sociale dialoog over voorstellen met betrekking tot sociaal beleid wordt gestimuleerd. Maar het opmerkelijk hoge, en snel toenemende tempo van mondialisering van multinationals, en van onderlinge afhankelijkheid op economisch gebied brengt een dringende behoefte mee aan tegenwicht van de kant van de werknemers, om te komen tot maatschappelijke aanpassing aan economische veranderingen.

Brian Bercusson, geboren in 1947; professor in Europees recht, Universiteit van Manchester; gastdocent, European University Institute (Europees Universitair Instituut), Florence. Interessesfeer op onderzoeksgebied: Europees arbeidsrecht en sociaal beleid, arbeidsverhoudingen en sociale dialoog.

Simon Deakin, geboren in 1961; lector in recht en assistent-bestuurslid, ESCR Centre for Business Research (centrum voor bedrijfsonderzoek), Universiteit van Cambridge; lid van universiteitsbestuur van Peterhouse, Cambridge. Interessesfeer op onderzoeksgebied: theoretische economie en rechtsanalyse, met name in verband met arbeidsmarkten, bedrijfsorganisatie en concurrentiebeleid.

Ulrich Mückenberger, geboren in 1944; professor in arbeidsrecht, Hamburgse school voor economie en politieke wetenschap. Voornaamste onderzoeksterreinen: Europese arbeidsverhoudingen en arbeidsrecht, sociaal beleid.

Pertti Koistinen, geboren in 1948, buitengewoon hoogleraar in arbeidsmarktbeleid, Universiteit van Tampere. Interessesfeer op onderzoeksgebied: vergelijkend onderzoek naar Europese werkgelegenheidssystemen en arbeidsmarktbeleid, herstructurering van arbeidsmarkten en nieuwe initiatieven voor beleid inzake werkgelegenheid, deeltijdarbeid en werktijden in verband met werkloosheid.

Yota Kravaritou, geboren in 1944: professor in Europees recht, European University Institute, Florence, en aan de Rechtsfaculteit, Universiteit van Thessaloniki. Interessesfeer op onderzoeksgebied: arbeidsrecht en sociaal beleid, Europees recht en gelijke behandeling van man en vrouw (seksesonderzoek).

Alain Supiot, geboren in 1949, doceert aan de Universiteit van Nantes en is Directeur van het Maison des Sciences de l'Homme Ange Guépin, waarin onderzoekers uit allerlei vakgebieden zijn gegroepeerd om veranderingen in maatschappelijke betrekkingen te bestuderen. Zijn eigen onderzoeksterrein beslaat arbeidsrecht en sociale wetgeving, rechtersrecht, sociologie en rechtsfilosofie. Zijn *Critique du droit du travail* werd in 1994 gepubliceerd door Presses Universitaires de France.

Bruno Veneziani, geboren in 1941; professor in arbeidsrecht en vergelijkend vakbondsrecht, Universiteit van Bari. Interessesfeer op onderzoeksgebied: vergelijkend en Europees arbeidsrecht en sociaal beleid, arbeidscontracten en collectief arbeidsrecht.

sociala fonte a' l'oposizione per favorire la cooperazione
 to possibile all'attuale stato di sviluppo della politica
 la europea a dato da un'Europa "sociale" democraticamente
 important consequences has to restore the true basis,
 which needs a new 'vision' to restore the true basis,
 che sociale Bürgerrecht to restore the true basis,
 social 'nationalisation' this constitutive relat
 ca sociale européenne implique une égalité et une solidarité
 this discomposure a gli equilibri strutturali
 Das freie Marktwirtschaft, una égalité et une solidarité
 which basis must social progress les dépenses et les
 come emergenze socialisat sein subsidaritätetiparität
 bisogno di tali criteri di convivenza sociale ogni legge
 may firma lastrando sein. Nationalisierungs, Protektionismus
 sollen sociale possa de pallier les effets perverses d'une
 économique 'désintégrée' nationalisat valisella konferenssilla
 programmatic Conference has to restore the true basis,
 socialis 'nationalisation' this discomposure the true basis
 socialisation crisis of the 30 challenges the true basis
 European Union needs a new 'vision' tendence contributi
 by nationalisat, monetarist economies, and social justice
 la sociale Bürgerrecht ogni legalisatettikriain
 constitutione democratica, politica the deep legitimisation crisis of the 30 challenges
 programmatic Conference on the revision
 socialisatettikriain sein Bürgerrecht soziale Bürgerrecht

**A MANIFESTO
 FOR SOCIAL EUROPE**

EN
 EUROPEAN
 TRADE UNION
 INSTITUTE
 of Belgium

Brian Bercusson, Simon Deakin, Pertti Koistinen,
 Yota Kravaritou, Ulrich Mückenberger,
 Alain Supiot, Bruno Veneziani

presenchtet sein-buchwerk of Verlag Europa
 wird nur dann insatze sein, Nationalisierung, Protektionis
 ein Europäerorganisation zu sein soziale einigung und somit Legit

**A Manifesto
 for Social Europe**

ISBN 2-930143-13-4
 Publisher: ETUI, Brussels

*Manifesti
 Sosiaalisesta
 Euroopasta*

Brian Bercusson • Simon Deakin • Pertti Koistinen
 Yota Kravaritou • Ulrich Mückenberger
 Alain Supiot • Bruno Veneziani

**Manifesti Sosiaalisesta
 Euroopasta**

ISBN 951-33-0250-4
 Publisher: Stakes, Helsinki

aktuell

**Soziales Europa –
 ein Manifest**

Brian Bercusson, Simon Deakin,
 Pertti Koistinen, Yota Kravaritou,
 Ulrich Mückenberger,
 Alain Supiot, Bruno Veneziani

ro
 ro
 ro

**Soziales Europa -
 ein Manifest**

ISBN 3-499-22120-9
 Verlag: ro ro ro Aktuell

ULRICH MÜCKENBERGER
 ALAIN SUPIOT
 BRIAN BERCUSSON
 SIMON DEAKIN
 PERTTI KOISTINEN
 YOTA KRAVARITOU
 BRUNO VENEZIANI

**Manifeste
 pour une
 Europe sociale**

Desclée de Brouwer

**Manifeste pour une
 Europe sociale**

ISBN 2-220-03879-3
 Editeur: Desclée de Brouwer

European Trade Union Institute
 Boulevard E. Jacmain, 155 - 1210 Brussels - Belgium

uropea e dato
ntal Conference has to restore the trust

on needs a **new 'vision'** legitimizeettikriisin suhteen
soziale Bürgerschaft to restore the trust basis,
i **'uudelleennationalisointia'** this contradictory relat

sociale européenne implique une égalité et une solidarité
i **disoccupazione** e gli **squilibri** strutturali
freien Marktwirtschaft l'unico rimedio possibile
une égalité et une solidarité

st belief that social progress les disparités et les
exercées sosiaalset seikat subsidiariteettiperiaat

ogno di tali **criteri di convergenza sociale** syvän leg
dann imstande sein, **Renationalisierung, Protektionism**

ion sociale permet de pallier les effets pernicieux d'u
omique 'désintégrée'

hallitusten välisellä konferenssil
ntal Conference has to restore the trust basis,
ale'democraticamente
misation crisis of the EU challenges the Intergovernmen
pean Union needs a new 'vision' **tendances centrifuges**
nationalism, monetarist economism, und somit Legiti

soziale Bürgerschaft **syvän legitimizeettikriisin**
stituzione democratica, politica

the **deep legitimisation crisis** of the EU challer
ntal Conference on the revision
mizeettikriisin suhteen Europäische soziale Bürgerscha

dio possibile all'attuale stato di **malessere della poli**
one europea è dato da un'Europa 'sociale'democraticamer

les disparités et les **discriminations exercées**
seikat subsidiariteettiperiaatteen the protectioni
antrifuges

ari opportunità, the functionalist belief that socia
été sociale européenne implique une égalité et une soli

in Union is paralysed by **nationalism**, monetarist econom

onist self-interest of Member States

Renationalisierung, Protektio